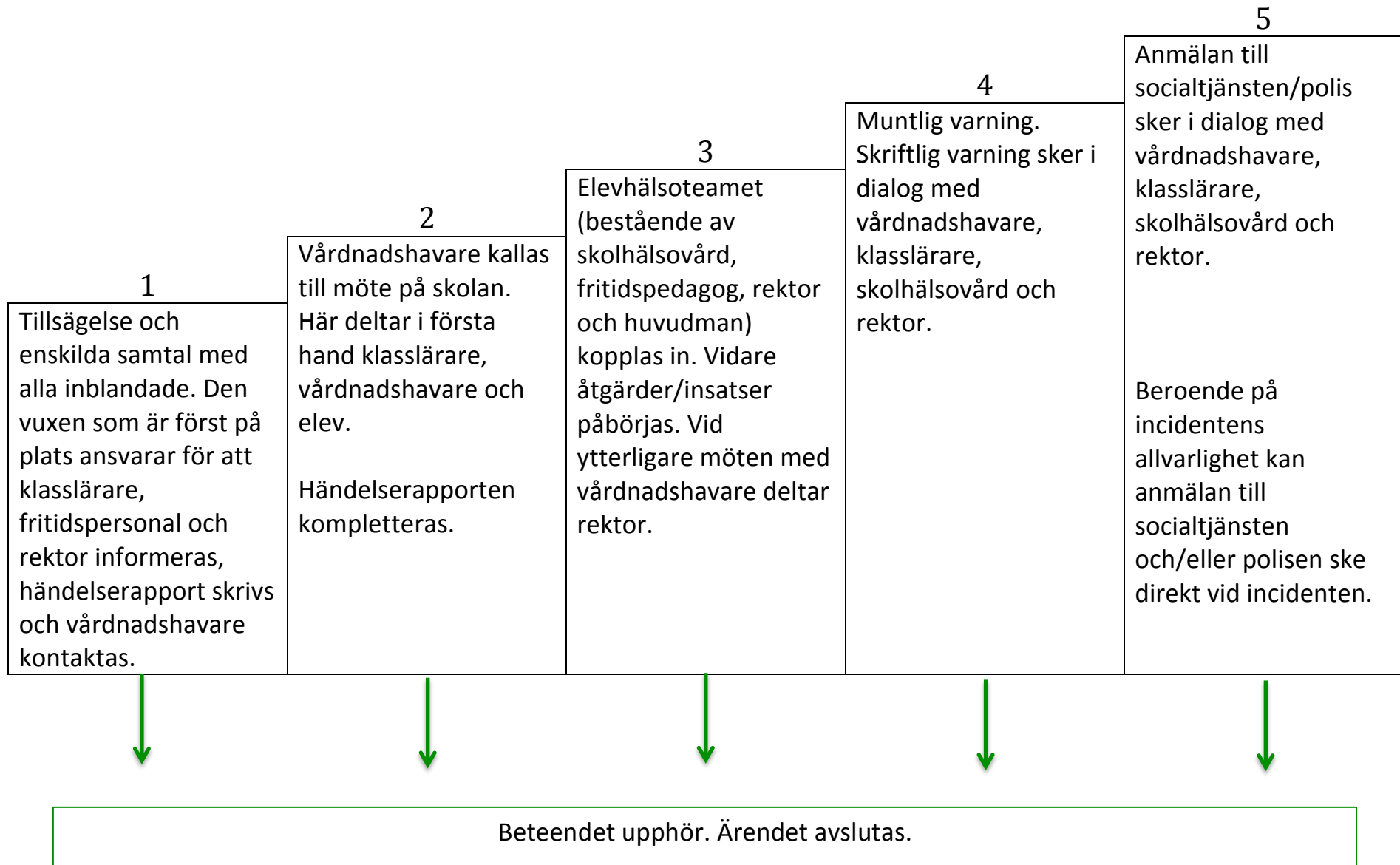

Eleverkets åtgärdstrappa

vid kränkande behandling

Om ärendet ej blir uppkärat och kränkningarna fortsätter →

Studiero och disciplinära åtgärder

Ansvar och regler i skolan

Ska det finnas ordningsregler på alla skolor?

Ja, det ska finnas ordningsregler på alla skolor och på fritidshemmet. Ordningsreglerna ska tas fram tillsammans med eleverna och följas upp. Det är rektorn som beslutar om ordningsregler.

Ordningsreglerna gäller fritidshemmet och alla skolformer utom förskola, kommunal vuxenutbildning eller särskild utbildning för vuxna.

Källa: 5 kapitlet skollagen.

Vem har ansvaret för studiemiljön i skolan?

Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. En förutsättning för det är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar för arbetsmiljön på skolan och har respekt för varandra.

Det finns dock situationer när de åtgärder som lärare, rektor och övrig personal gjort i ett förebyggande syfte inte är tillräckliga. Då kan skolan behöva använda de disciplinära åtgärder som finns i skollagen för att skapa en god studiemiljö.

Vad betyder det att rektorn och lärarna har allmänna befogenheter att vidta omedelbara och tillfälliga åtgärder för en trygg skolmiljö?

Rektorn och personalen ska skapa trygghet och studiero för eleverna och får ingripa för att komma till rätta med en elev som stör. Rektor eller lärarna får då vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som krävs för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. *Det kan till exempel handla om tillrättavisningar eller omflyttningar i klassrummet för att sära på elever.* Bestämmelsen i skollagen gäller också om en rektor eller en lärare behöver gå emellan två elever som bråkar eller för att stoppa skadegörelse.

Åtgärderna får inte inskränka elevens rätt till utbildning. Man får bara göra saker som är rimliga i förhållande till syftet och till omständigheterna i den aktuella situationen. Det kan exempelvis vara elevens ålder och beteende. Om eleven är under 18 år måste skolan ta hänsyn till barnets bästa. *Rektorn och lärarna måste vara särskilt återhållsamma med åtgärder när det gäller elever i förskoleklassen eller i grundskolans lägre årskurser.*

Vad är disciplinära åtgärder och vilka disciplinära åtgärder regleras i skollagen?

Bestämmelserna i skollagen om disciplinära åtgärder gäller både för skolor inom det offentliga skolväsendet och för fristående skolor. De ska inte användas för att straffa eleverna utan tanken är att de

ska leda till ett ändrat beteende så att arbetssituationen blir bättre för eleven och alla andra på skolan. *De disciplinära åtgärder som regleras i skollagen är omhändertagande av föremål, utvisning, kvarsittning, omplacering och avstängning.* Skolan får bara använda en disciplinär åtgärd om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. De åtgärder som vidtas får inte inskränka en elevs rätt till utbildning. När det gäller underåriga elever måste utgångspunkten också vara att åtgärden vidtas med hänsyn till barnets bästa.

Källa: 5 kapitlet skollagen

Utvisning och skriftlig varning

När får en lärare och rektor fatta beslut om utvisning ur undervisningslokalen eller kvarsittning?

En lärare får under vissa förutsättningar visa ut en elev från undervisningslokalen för resten av lektionen. Det får läraren göra om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt och inte slutar med det när läraren säger till. Det kan till exempel vara att eleven uppträder stökigt och stör ordningen.

Det är skolan som har ansvaret för tillsynen av eleven under utvisningstiden. Läraren måste därför se till att någon i skolpersonalen har viss uppsikt över eleven under den tid eleven är utvisad.

Rektorn eller läraren kan också besluta att en elev ska stanna kvar i skolan en timme efter undervisningen eller att eleven ska komma till skolan en timme innan undervisningen börjar.

Den som har beslutat om utvisning ur undervisningslokalen eller kvarsittning ska dokumentera det.

Utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning får användas i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Källa: 5 kapitlet skollagen

Vad betyder att rektorn ska se till att saken utreds?

Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt, ska rektorn se till att saken utreds. Saken ska även utredas om eleven har gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse. Skolan ska vid utredningen samråda med elevens vårdnadshavare.

Med utgångspunkt i vad utredningen visar ska rektorn se till att skolan gör något för att få eleven att ändra sitt beteende. Det kan till exempel vara en skriftlig varning. Det kan också handla om att ge eleven stöd i undervisningen eller annat stöd från elevhälsan om eleven behöver det.

Elevens vårdnadshavare ska informeras om rektorns beslut.

Bestämmelsen om utredning gäller i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Det finns även bestämmelser om utredningar när det gäller en elevs behov av särskilt stöd. Om förutsättningarna för en sådan utredning är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Källor: 5 kapitlet skollagen, 3 kapitlet skollagen.

När kan rektorn fatta beslut om att ge en elev en skriftlig varning?

När en utredning är klar kan rektorn besluta om att ge en elev en skriftlig varning. Syftet med den skriftliga varningen är att dokumentera det som har kommit fram och bestämts i samtalen med eleven om vilka konsekvenser det kan få om eleven inte ändrar sitt beteende. Avsikten är även att peka på att skolan inte accepterar elevens uppförande. Elevens vårdnadshavare ska informeras om rektorns beslut.

Bestämmelserna om skriftlig varning gäller i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Källa: 5 kapitlet skollagen

Omplacering och avstängning av elev

Vad betyder att rektorn kan besluta att tillfälligt omplacera en elev till en annan klass inom skolan?

En rektor fattar enligt skollagen beslut om en skolans organisation. Det innebär bland annat att rektorn fattar beslut om hur eleverna ska delas in i klasser och grupper. Rektorn kan även göra omplaceringar av elever till andra klasser och grupper under pågående termin. *Det finns också möjlighet för rektorn att fatta beslut om att en elev ska ges undervisning i en annan undervisningsgrupp, särskild undervisningsgrupp, som en form av särskilt stöd.*

Reglerna om att tillfälligt omplacera en elev som en disciplinär åtgärd handlar om rätten för en rektor att fatta ett beslut om att tillfälligt placera om en elev i avvaktan på en beständig lösning i syfte att upprätthålla trygghet och studiero. En rektor kan då besluta om att tillfälligt flytta en elev till en annan

undervisningsgrupp än den eleven normalt tillhör eller till en annan plats inom samma skolenhet. Rektorn får flytta eleven om det man gjort efter utredningen inte räcker, eller om det är nödvändigt för att de andra eleverna ska få trygghet och studiero. *Omplacering kan alltså som huvudregel bli aktuellt först när man har gjort en utredning och åtgärderna utifrån den inte har haft någon effekt.*

Omplaceringen får bara i undantagsfall gälla längre än två veckor. Den får aldrig vara längre än fyra veckor.

Elevens vårdnadshavare ska informeras om rektorns beslut. Rektorn ska även dokumentera åtgärden.

Källa: 5 kapitlet skollagen

När kan en rektor besluta om att tillfälligt omplacera en elev till en annan skola?

Om den tillfälliga omplaceringen inom skolan inte har fått effekt får rektorn besluta att en elev tillfälligt ska flytta till en annan skola. Detta kan rektorn göra under förutsättning att rektorn på den andra skolan godtar denna lösning. Skolan måste informera elevens vårdnadshavare innan eleven flyttas till den andra skolan.

Placeringen vid den andra skolan ska bara i undantagsfall vara längre än två veckor. Den får aldrig vara längre än fyra veckor.

Rektorn ska dokumentera beslutet.

Bestämmelserna om tillfällig omplacering får användas i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Elever i kommunala grundskolor och grundsärskolan kan flyttas permanent till en annan skola för att ge de andra eleverna trygghet och studiero. Den möjligheten finns om det är nödvändigt utifrån elevernas trygghet och studiero. Åtgärden ska användas restriktivt och enbart när andra åtgärder prövats först. Beslutet kan även fattas utan att andra åtgärder prövats om det är en väldigt allvarlig incident.

Källor: 5 kapitlet skollagen, 10 kapitlet skollagen.

När kan en rektor fatta beslut om avstängning i grundskolan, och övriga obligatoriska skolformer?

I vissa fall får rektorn fatta beslut om att stänga av en elev helt eller delvis. Det kan ske för att man på skolan ska klara av en akut situation.

Huvudregeln är att det finns tre krav som måste vara uppfyllda för att rektorn ska kunna stänga av en elev. Det finns dock tillfällen när skolan kan stänga av en elev utan att ha prövat andra åtgärder först. Det kan till exempel vara om eleven har begått ett allvarligt brott mot en annan elev eller lärare.

Eleven och elevens vårdnadshavare kan överklaga beslut om avstängning hos allmän förvaltningsdomstol. Även här kan man begära inhibition.

Källor: 5 kapitlet 15-18 §§, 21 § och 24 § skollagen